

รายงานผลการถอดบทเรียนเกษตรกรต้นแบบ
ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)
อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ
ข้อมูล ณ วันที่ ๘ เดือนสิงหาคม พ.ศ ๒๕๖๘

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลเกษตรกรต้นแบบ

๑. ชื่อ-สกุล.....นายศรีจันทร์ เสียงเพราะะ

๓. ที่อยู่ปัจจุบันที่ติดต่อได้๕๙ ม. ๑๔ ต. บึงโขงหลง อ. บึงโขงหลง จ. บึงกาฬ

โทรศัพท์ ๐๘๕๕๕๖๖๒๑๐ Facebookสีจันทร์ เสียงเพราะะ.....Line ๐๘๕๕๕๖๖๒๑๐

๓. เกิดพ.ศ. ๒๕๐๑ ปัจจุบันอายุ ...๖๖ ปี

๔. สถานภาพ ☐ โสด ☒ สมรส ☐ หย่าร้าง

๕. ระดับการศึกษา ...ประถมศึกษาปีที่ ๖

สถาบันการศึกษา จากการศึกษาในระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ
คณะ/สาขาวิชา-

๖. อาชีพปัจจุบัน

☒ ๖.๑ ประกอบอาชีพการเกษตรเพียงอย่างเดียว

☐ ๖.๒ ประกอบอาชีพการเกษตร และประกอบอาชีพอย่างอื่นนอกเหนือจากเกษตร

ระบุ.....

๗. รายได้จากการประกอบอาชีพการเกษตร....๑๐๐,๐๐๐.....บาท/ปี

๘. เป็นเกษตรกรต้นแบบ ศพก. หลัก เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๘

ส่วนที่ ๒ ข้อมูลเกี่ยวกับศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

๑. สินค้าหลัก ข้าว

๒. แปลงเรียนรู้ มีจำนวน ๑ แปลงเรียนรู้ ประกอบด้วย

การผลิตข้าวแบบลดต้นทุน และเพิ่มผลผลิต

๓. ฐานเรียนรู้ จำนวน ๕ ฐานเรียนรู้ ประกอบด้วย

ฐานการเรียนรู้ที่ ๑ การตรวจวิเคราะห์ดิน โดย ร่วมกับ ศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชนตำบลโพธิ์หมากแข้ง การตรวจวิเคราะห์ดิน คือ กระบวนการตรวจสอบคุณสมบัติของดิน เพื่อประเมินความอุดมสมบูรณ์และปัญหาของดินในพื้นที่ปลูกพืช โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ทราบข้อมูลที่สำคัญสำหรับวางแผนการเพาะปลูก การเลือกชนิดและพันธุ์พืชที่เหมาะสม การใช้ปุ๋ยและสารปรับปรุงดินอย่างมีประสิทธิภาพ โดยใช้ชุดตรวจสอบดินภาคสนาม (Test Kit) ที่ช่วยให้สามารถวิเคราะห์ดินได้อย่างรวดเร็วและสะดวก เช่น การตรวจค่า pH และ NPK ตรวจวิเคราะห์ร่วมกับศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชนตำบลโพธิ์หมากแข้งเพื่อการจัดการภายในแปลง

ประโยชน์ของการวิเคราะห์ดิน:

๑. ทราบถึงความอุดมสมบูรณ์ของดิน: ทำให้ทราบถึงปริมาณธาตุอาหารหลักและรองที่มีอยู่ในดิน รวมถึงสภาพความเป็นกรด-ด่างของดิน
๒. ทราบปัญหาของดิน: เช่น ดินมีปัญหาความเป็นกรด ดินเค็ม หรือดินที่มีการระบายน้ำไม่ดี
๓. วางแผนการเพาะปลูก: สามารถเลือกชนิดและพันธุ์พืชที่เหมาะสมกับสภาพดิน และวางแผนการใส่ปุ๋ยได้อย่างถูกต้อง
๔. ลดต้นทุนการผลิต: การใส่ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน ช่วยลดต้นทุนการซื้อปุ๋ยและเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิต
๕. เพิ่มผลผลิตและคุณภาพของผลผลิต: ทำให้พืชได้รับธาตุอาหารที่เพียงพอต่อการเจริญเติบโต ส่งผลให้ผลผลิตมีคุณภาพดีและปริมาณมากขึ้น

ฐานการเรียนรู้ที่ ๒ การทำปุ๋ยอินทรีย์และปุ๋ยอินทรีย์น้ำ

การทำปุ๋ยอินทรีย์และปุ๋ยอินทรีย์น้ำ เป็นวิธีที่ยั่งยืนในการบำรุงดินและพืช โดยปุ๋ยอินทรีย์ทำจากวัสดุธรรมชาติที่ย่อยสลายได้ เช่น เศษพืช มูลสัตว์ และปุ๋ยคอก ส่วนปุ๋ยอินทรีย์น้ำได้จากการหมักวัสดุอินทรีย์ในน้ำ ซึ่งมีประโยชน์ในการปรับปรุงคุณภาพดิน เพิ่มธาตุอาหาร และกระตุ้นการเจริญเติบโตของพืช

ฐานการเรียนรู้ที่ ๓ การผลิตและใช้สารชีวภัณฑ์ เพื่อกำจัดศัตรูพืช

การผลิตและใช้สารชีวภัณฑ์เพื่อกำจัดศัตรูพืชเป็นวิธีการควบคุมศัตรูพืชโดยใช้สิ่งมีชีวิตหรือสารที่สกัดจากสิ่งมีชีวิต เช่น จุลินทรีย์ ตัวห้ำ ตัวเบียน หรือสารสกัดจากพืช ซึ่งเป็นทางเลือกที่ปลอดภัยต่อสิ่งแวดล้อมและผู้บริโภค ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร และช่วยรักษาสมดุลทางธรรมชาติ

ประโยชน์ของการใช้สารชีวภัณฑ์

๑. ปลอดภัยต่อสุขภาพ: ชีวภัณฑ์มีความปลอดภัยต่อผู้ใช้และผู้บริโภค ไม่มีสารเคมีตกค้างในพืชผล.
๒. เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม: การใช้ชีวภัณฑ์ช่วยลดการปนเปื้อนของสารเคมีในดิน น้ำ และอากาศ
๓. ลดต้นทุนการผลิต: เกษตรกรสามารถผลิตและใช้ชีวภัณฑ์เองได้ ช่วยลดค่าใช้จ่ายในการซื้อสารเคมี.
๔. เพิ่มมูลค่าผลผลิต: การใช้ชีวภัณฑ์ช่วยให้ได้ผลผลิตที่ปลอดภัยและมีคุณภาพ ทำให้มีมูลค่าเพิ่มขึ้น.
๕. ส่งเสริมการทำเกษตรยั่งยืน: การใช้ชีวภัณฑ์เป็นส่วนหนึ่งของระบบการจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสาน (IPM) ช่วยให้เกิดความยั่งยืนในการผลิตทางการเกษตร

จากฐานเรียนรู้ดังกล่าวทำให้นายศรีจันทร์และเครือข่ายสมาชิกศูนย์ได้มีแนวความคิดในการจัดตั้งเป็นศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนตำบลบึงโขงหลง เป็นเครือข่าย ศพค. เพื่อให้เป็นจุดเรียนรู้ให้แก่ชุมชนใกล้เคียงหรือบุคคลทั่วไปเข้ามาศึกษาเรียนรู้ด้านการจัดการโรคและแมลงศัตรูพืช พร้อมทั้งประชาสัมพันธ์แจ้งเตือนการระบาดของศัตรูพืชตามช่วงการระบาดในฤดูกาล

ฐานการเรียนรู้ที่ ๔ เศรษฐกิจพอเพียง

เศรษฐกิจพอเพียง เป็นแนวคิดหรือปรัชญาที่เน้นการดำเนินชีวิตอย่างสมดุล ไม่สุดโต่ง ไม่เบียดเบียนตนเอง และผู้อื่น โดยยึดหลักความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการสร้างภูมิคุ้มกันในตัวเอง ซึ่งเป็นแนวทางที่ พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร รัชกาลที่ ๙ ได้ทรง พระราชทานไว้ เพื่อให้ประชาชนทุกระดับสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุขและยั่งยืน

ฐานการเรียนรู้ที่ ๕ การผลิตข้าวเพื่อลดต้นทุน เพิ่มผลผลิต

๔. หลักสูตรการเรียนรู้ จำนวน.....หลักสูตร ประกอบด้วย

๔.๑ หลักสูตรหลัก จำนวน๓..... หลักสูตร ประกอบด้วย

๑. การผลิตข้าวลดต้นทุน
๒. การผลิตปุ๋ยอินทรีย์และปุ๋ยหมักชีวภาพ
๓. การบริหารจัดการพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพ

๔.๒ หลักสูตรบังคับ จำนวน๓..... หลักสูตร ประกอบด้วย

๑. การประกอบอาชีพเกษตรกรรมตามแนวทางเกษตรทฤษฎีใหม่
๒. การจัดทำบัญชีฟาร์ม
๓. การผลิตปุ๋ยอินทรีย์และปุ๋ยหมักชีวภาพ

๔.๓ หลักสูตรเสริม จำนวน๔..... หลักสูตร ประกอบด้วย

๑. การผลิตเห็ดฟาง
๒. การหมักอาหารปลา อาหารสัตว์
๓. การทำน้ำหมักบำรุงดิน การใช้สารชีวภัณฑ์ป้องกันศัตรูพืช

๔.๔ หลักสูตรที่มีความโดดเด่นของ ศพก. (ให้ระบุมาจำนวน ๑ หลักสูตร พร้อมระบุวัตถุประสงค์ เนื้อหา และรูปแบบการถ่ายทอดความรู้)

ศพก. หลัก อำเภอบึงโขงหลง คือ การผลิตข้าวลดต้นทุนและเพิ่มผลผลิต

ในพื้นที่ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ศพก.หลักอำเภอบึงโขงหลง เพื่อเป็นฐานเรียนรู้ด้านการลดต้นทุนการผลิตและเพิ่มผลผลิตข้าว ให้เกษตรกรหรือบุคคลทั่วไปที่สนใจเข้าไปศึกษาเรียนรู้ได้ เพื่อให้การทำนามีประสิทธิภาพและยั่งยืนมากขึ้น โดยมีแนวทางการปฏิบัติหลายด้านที่สามารถนำไปปรับใช้ได้ ดังนี้

๑. การใช้เมล็ดพันธุ์คุณภาพ ใช้เมล็ดพันธุ์ข้าวที่มีคุณภาพดี มีการรับรองจากกรมการข้าว เพื่อลดอัตราการใช้เมล็ดพันธุ์ต่อไร่ การใช้เมล็ดพันธุ์คุณภาพสูงช่วยลดต้นทุนการผลิตและเพิ่มผลผลิตได้ หรือบางฤดูลดปริมาณการใช้เมล็ดพันธุ์ โดยการทำนาหยอด

๒. การจัดการดิน เตรียมดินให้เหมาะสม เช่น การปรับหน้าดินให้เรียบสม่ำเสมอ การไถกลบตอซัง พืชปุ๋ยสด การระบายน้ำ และการใช้สารปรับปรุงดิน เช่น น้ำหมักต่างๆที่หมักไว้ เป็นต้น หลีกเลี่ยงการเผาฟางข้าว เพราะจะทำลายธาตุอาหารในดิน การจัดการดินที่ดีช่วยลดการเกิดวัชพืช ลดค่าใช้จ่ายในการทำวัชพืช

๓. การจัดการน้ำ ควบคุมระดับน้ำในนาข้าวให้เหมาะสมกับระยะการเจริญเติบโตของข้าว เพื่อส่งเสริมการเจริญเติบโตของรากข้าว ซึ่งอาจจะจัดการได้ยากเนื่องจากเป็นพื้นที่ที่อาศัยน้ำฝนในการทำนาไม่มีระบบชลประทาน

๔. การจัดการศัตรูข้าว ใช้สารกำจัดวัชพืชให้ตรงกับชนิดวัชพืชที่ระบาด หมั่นตรวจแปลงนาเพื่อป้องกันและกำจัดศัตรูข้าว การจัดการศัตรูข้าวอย่างเหมาะสม ช่วยลดความเสียหายของผลผลิต โดยใช้สารชีวภัณฑ์เป็นหลัก เช่น ไตรโคเดอร์ม่า บิวเวอร์เรีย เป็นต้น

๕. การใส่ปุ๋ย ใส่ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน โดยการเก็บตัวอย่างดินมาวิเคราะห์หาปริมาณ NPK และวัดค่าความเปิดกรด-ด่าง ด้วยชุดตรวจอย่างง่าย แล้วนำผลที่ได้มาแปรผล คำนวณปริมาณปุ๋ยที่ต้องใช้เพื่อให้ข้าวได้รับธาตุอาหารที่เพียงพอ หรือในบางปีใช้ปุ๋ยอินทรีย์ร่วมกับปุ๋ยเคมี เพื่อลดการใช้ปุ๋ยเคมี การใส่ปุ๋ยอย่างถูกวิธีโดยอาศัยหลัก ๔ ถูก คือ ถูกสูตร ถูกอัตรา ถูกเวลา และถูกวิธี ช่วยเพิ่มผลผลิตและลดต้นทุน

๖. การเก็บเกี่ยว เก็บเกี่ยวข้าวในระยะพลับพลึง (หลังข้าวออกดอก ๓๐ วัน) เพื่อลดการสูญเสียผลผลิตระบายน้ำออกจากนาข้าวเมื่อข้าวออกดอกแล้ว ๑๕ วัน เพื่อให้ดินแห้งและสะดวกในการเก็บเกี่ยว การเก็บเกี่ยวที่เหมาะสม ช่วยลดการสูญเสียผลผลิตระหว่างการเก็บเกี่ยว

๕. การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการของคณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับจังหวัด (การเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนฯ อย่างไรบ้าง ให้อธิบายวิธีการ และแนวทางในการเข้าร่วมจัดทำแผนอย่างละเอียด)

นายศรีจันทร์ เสียงเพระ ประธานคณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ เข้าร่วมการประชุมคณะกรรมการเชื่อมโยงเครือข่าย ศพก. และแปลงใหญ่ ะจังหวัด อย่างต่อเนื่อง เพื่อมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการของคณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับจังหวัด เช่น การประชุมวิเคราะห์สถานการณ์และความต้องการของพื้นที่ คณะกรรมการขับเคลื่อนงานและเจ้าหน้าที่ภาคสนามร่วมกันสะท้อนปัญหา ความต้องการ และศักยภาพของพื้นที่ ใช้ข้อมูลจาก ศพก. เครือข่าย และฐานเรียนรู้ต่างๆ การระดมความคิดเห็นเพื่อจัดทำแผนคณะกรรมการฯ ร่วมกันกำหนดเป้าหมาย ยุทธศาสตร์ และแนวทางการพัฒนาเน้นการบูรณาการแผนจากหลายหน่วยงาน เช่น เกษตรจังหวัด ปศุสัตว์ ประมง พัฒนาที่ดิน เป็นต้น หลังจากประชุมคณะกรรมการเชื่อมโยงเครือข่าย ศพก. และแปลงใหญ่ ะจังหวัด เสร็จแล้วจะนำมาถ่ายทอดต่อการประชุมคณะกรรมการเชื่อมโยงเครือข่าย ศพก. และแปลงใหญ่ ระดับอำเภอ ร่วมกับเครือข่าย ศพก.ของอำเภอ เพื่อใช้ในการวางแผนปฏิบัติการประจำปี แยกเป็นกิจกรรมที่สามารถดำเนินการได้จริงตามงบประมาณ มีการจัดลำดับความสำคัญของโครงการ/กิจกรรมตามความต้องการของพื้นที่ การติดตามและประเมินผลรายงาน ผลการดำเนินงานทุกไตรมาส มีการปรับปรุงแผนหากพบอุปสรรคหรือแนวโน้มที่ต้องแก้ไข

๖. การจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ศพก. (แผนราย ศพก.) (มีการจัดทำแผนฯ อย่างไรบ้าง ใครบ้างเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผน และให้แนบแผนฯ)

การทำแผนการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ศพก. (แผนราย ศพก.) เกษตรกรต้นแบบที่มีตำแหน่งเป็นประธานคณะกรรมการ ศพก. ระดับอำเภอ ได้รายงานผลการดำเนินงานของ ศพก. รวมทั้งปัญหาและอุปสรรค เพื่อแลกเปลี่ยนกับคณะกรรมการ ศพก. ระดับอำเภอ พร้อมรับฟังข้อคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะเพื่อนำมาใช้ประกอบในการทำแผนการดำเนินงาน ศพก. ต่อไป โดยมีแผนราย ศพก. ดังนี้

ภาคผนวก 3.2																
แผนปฏิบัติการบูรณาการขับเคลื่อนการดำเนินงานของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)																
อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ ประจำปีงบประมาณ 2568																
ชื่อเกษตรกรต้นแบบ นายศรีจันทร์ เสียงเพราะ สินค้าหลัก ไร่นาสวนผสม/เกษตรผสมผสาน																
จุดเด่น 1. การลดต้นทุนการผลิต 2.การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต																
กิจกรรม	ปริมาณ	หน่วย	งบประมาณ	ระยะเวลา												หมายเหตุ
				ต.ค.67	พ.ย.67	ธ.ค.67	ม.ค.68	ก.พ.68	มี.ค.68	เม.ย.68	พ.ค.68	มิ.ย.68	ก.ค.68	ส.ค.68	ก.ย.68	
1. การเตรียมการ																
-ประชุมหารือคณะกรรมการ ศพก.และเครือข่าย				↔												
-ร่วมกันวิเคราะห์เพื่อการพัฒนา ศพก.				↔												
-กำหนดแนวทางพัฒนาและแผนการดำเนินงาน				↔												
-พัฒนาหลักสูตรการเรียนรู้				↔							↔					
2.การพัฒนาศักยภาพ ศพก.																
2.1 การปรับปรุงฐานเรียนรู้																
- ฐานเรียนรู้ เรื่อง การตรวจวิเคราะห์ดิน	1	ฐาน					↔ 1 ม.ค. - 28 ก.พ.									
- ฐานเรียนรู้ เรื่อง การทำปุ๋ยอินทรีย์และปุ๋ยอินทรีย์น้ำ	1	ฐาน														
- ฐานเรียนรู้ เรื่อง การผลิตและใช้สารชีวภัณฑ์	1	ฐาน					↔ 1 ม.ค. - 28 ก.พ.									
- ฐานเรียนรู้ เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียง	1	ฐาน														
- ฐานเรียนรู้ เรื่อง การผลิตข้าวเพื่อลดต้นทุนเพิ่มผลผลิต	1	ฐาน					↔ 1 ม.ค. - 28 ก.พ.									
- ฐานเรียนรู้ เรื่อง การทำบัญชี																
- ฐานเรียนรู้ เรื่อง การทำเกษตรผสมผสาน																
2.2 การปรับปรุงแปลงเรียนรู้ เรื่อง การลดต้นทุนการผลิตข้าว	1	เรื่อง					↔				↔					
- คัดเลือกเมล็ดพันธุ์ วิเคราะห์ปริมาณธาตุ NPK ในดิน เตรียมดิน รูปแบบการปลูกข้าว ใช้ปุ๋ยเคมีตามค่าวิเคราะห์ดิน (ปุ๋ยสั่งตัด) สำรวจติดตามแปลงศัตรูพืช การเฝ้าระวัง										↔ 1 มี.ค. - 30 ก.ค.						

ส่วนที่ ๓ ข้อมูลด้านการเกษตรและการทำงานเป็นเกษตรกรต้นแบบศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

๑. ผลสำเร็จในกิจกรรมทางการเกษตรของเกษตรกรต้นแบบที่มีการนำวิชาการ เทคโนโลยีการเกษตร มาปรับใช้ใน ศพก. จนเกิดผลสำเร็จในการทำการเกษตร พร้อมเป็นแบบอย่างให้เกษตรกรในพื้นที่

๑.๑ แร่งบันดาลใจและจุดเริ่มต้น

๑) อะไรคือแรงบันดาลใจในการเริ่มต้นการปรับเปลี่ยนการทำการเกษตรแบบเดิม ๆ สู่การทำการเกษตรแบบใช้หลักวิชาการหรือเทคโนโลยีในกิจกรรมการเกษตรของท่าน

เมื่อได้มีโอกาสไปศึกษาดูงานที่ต่างๆ เช่น การอบรมของหน่วยงานของภาครัฐ ทำให้ได้องค์ความรู้ใหม่ๆ จึงนำความรู้ที่ได้กลับมาต่อยอด จากการทำการเกษตรแบบเดิม ๆ ใส่ปุ๋ย ใช้สารเคมี เป็นการทำการเกษตรที่ใส่ใจสิ่งแวดล้อมมากขึ้น จึงได้เริ่มต้น ศึกษาเรื่องการทำการเกษตรแบบผสมผสานที่มีกิจกรรมที่เกื้อกูลการใช้ประโยชน์ร่วมกัน พึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน ลดการพึ่งพาปัจจัยที่มาจากภายนอก เน้นการใช้แรงงานคนในครัวเรือนเป็นหลัก ลดการจ้างแรงงานจากภายนอก ลดการใช้สารเคมีเพียงอย่างเดียว ให้สารอาหารแก่พืชเท่าที่จำเป็นต่อความต้องการของพืช หันมาทำน้ำหมักจากสูตรที่ได้ไปศึกษาดูงานมาปรับปรุงบำรุงดิน จากดินที่เสื่อมสภาพก็เริ่มกลับมาอุดมสมบูรณ์ ไม่เผาตอซังและไถกลบตอซังข้าวหลังฤดูการเก็บเกี่ยว เพื่อลดภาวะโลกร้อนและอนุรักษ์ศัตรูธรรมชาติ

๒) ปัญหาหรือความท้าทายอะไรที่ผลักดันให้เกิดการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและการนำเทคโนโลยีนวัตกรรมมาใช้

ปัญหาที่ผลักดันให้เกิดการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและการนำเทคโนโลยีนวัตกรรมมาใช้ภายใน ศพก. เกิดจากปัจจัยภายนอกที่ไม่สามารถควบคุมได้ ดังนี้

๑. ต้นทุนการผลิตที่สูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะจากการพึ่งพาปัจจัยจากภายนอก เช่น ปุ๋ยเคมี สารเคมีกำจัดศัตรูพืช นอกจากนี้

๒. ความแปรปรวนของสภาพภูมิอากาศ เช่น การเกิดภัยแล้ง น้ำท่วม และอุณหภูมิที่สูงขึ้นส่งผลกระทบต่อผลผลิตและคุณภาพของพืชผล

๓. การขาดแคลนแรงงาน คนรุ่นใหม่หันไปทำงานในเมืองมากขึ้น ทำให้เกษตรกรส่วนใหญ่มีอายุมากขึ้นและขาดแคลนแรงงาน

จากปัญหาเหล่านี้จึงทำให้เกิดเป็นแรงผลักดันในการนำนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีที่นำมาใช้ในแปลงเรียนรู้ ฐานเรียนรู้

๑) การทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีการเกษตรใดที่ได้นำมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตร (เช่น การลดการเกิดปัญหาเรื่องดิน น้ำ อากาศ ในพื้นที่ การลดต้นทุนการผลิต การลดการระบาดของศัตรูพืช การเพิ่มผลผลิต การเพิ่มมูลค่าผลผลิต ได้มีการนำนวัตกรรม และเทคโนโลยีมาปรับใช้อย่างไรบ้าง)

การเก็บตัวอย่างดิน เพื่อนำมาวิเคราะห์ค่าดินด้วยชุดตรวจวัด pH และธาตุอาหารNPK ในดิน มาใช้ร่วมกับการใช้ปุ๋ยอินทรีย์และปุ๋ยหมักชีวภาพ เทคโนโลยีที่นำมาใช้เพื่อลดการระบาดของศัตรูพืช คือ การใช้ชีวภัณฑ์และศัตรูธรรมชาติ เช่น การใช้เชื้อราไตรโคเดอร์มา การปล่อยแตนเบียนหรือแมลงห้ำที่กินแมลงศัตรูพืช เครื่องหยอดเมล็ดพันธุ์ข้าว แก้ไขปัญหา ลดค่าใช้จ่ายการจ้างแรงงานในการปักดำในพื้นที่นาตอน ลดปัญหาวัชพืชจากนาหว่าน โดยมีการประดิษฐ์เครื่องหยอดข้าวโดยใช้ขวดน้ำอัดลมติดใส่ล้อรถเข็นลากในนาข้าวตัวเอง ช่วยลดต้นทุน การจัดทำบัญชีฟาร์ม การรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับรายการค้าของกิจการฟาร์มบันทึกในรูปตัวเงินจำแนกหมวดหมู่ สรุปผล และจัดทำรายงานทางการเงิน เพื่อใช้

ประโยชน์ในการตัดสินใจดำเนินการแก้ปัญหาของฟาร์มและช่วยปรับปรุงการดำเนินกิจการฟาร์มให้ได้ผลดี เช่น การทำบัญชีต้นทุนในการทำนาเพื่อเปรียบเทียบค่าใช้จ่ายในการทำนาแต่ละปีและปรับเปลี่ยนรูปแบบการทำนาให้เข้ากับสถานการณ์

๒) อธิบายขั้นตอนการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมทางการเกษตรของท่าน
ในนาข้าว

๑. สำรวจ วิเคราะห์ แปลงการเกษตร เริ่มต้นด้วยการ เก็บข้อมูลสภาพพื้นที่จริง เช่น ดิน น้ำ และสภาพภูมิอากาศ ผ่านการสำรวจภาคสนามและการวิเคราะห์ข้อมูลจากหน่วยงาน เช่น สำนักงานเกษตรอำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ

๒. จัดตั้งแปลงเรียนรู้ แปลงต้นแบบให้เกษตรกรในพื้นที่ และทดลองปฏิบัติในพื้นที่จริง เช่น การปลูกข้าวลดต้นทุน การผลิตเชื้อราไตรโคเดอร์มา การตรวจวิเคราะห์ดินเบื้องต้นการนำนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการจัดปลูก การดูแลรักษา จนถึงการใช้เครื่องจักรเข้ามาใช้ในการผลิตแทนแรงงานคน

๓. ฝึกอบรมถ่ายทอดองค์ความรู้ เข้ารับการอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อนำหลักวิชาการมาประยุกต์ใช้ในแปลง

๔. ขยายผลสู่กลุ่มเกษตรกรและแปลงใหญ่ ใช้ศูนย์ ศพก. เป็นเวทีแลกเปลี่ยนความรู้ สนับสนุน กลุ่มแปลงใหญ่ ให้ร่วมใช้เทคโนโลยี การบริหารจัดการแปลง และการตลาด เพื่อยกระดับเป็นธุรกิจครบวงจร โดยเป็นผู้ผลักดันให้สมาชิกเครือข่าย ศพก. รวมกลุ่มกันเป็นแปลงใหญ่นาข้าว และเกิดเป็นศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนตำบลบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ

๓) อธิบายขั้นตอนการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการ เช่น การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน การปรับเปลี่ยนพันธุ์พืชที่ทนต่อสภาพภูมิอากาศ ด้านทานต่อโรคแมลง เป็นต้น (ให้อธิบายขั้นตอน วิธีการอย่างละเอียด)

การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน

การเก็บตัวอย่างดินจากแปลงปลูกสุมหลาย ๆ จุดอย่างตามวิธีการเก็บตัวอย่างดินแล้วนำมาผสมรวมกัน และตรวจวิเคราะห์ เพื่อหาค่าต่าง ๆ เช่น ค่า pH และปริมาณธาตุอาหารที่จำเป็น เช่น ไนโตรเจน ฟอสฟอรัส และโพแทสเซียม เป็นต้น หลังจากได้รับผลการวิเคราะห์ นำผลที่ได้จากการวิเคราะห์มาแปลผล และคำนวณปริมาณปุ๋ยที่ต้องใช้เพื่อให้ข้าวได้รับธาตุอาหารที่เพียงพอ หรือในบางปีใช้ปุ๋ยอินทรีย์ร่วมกับปุ๋ยเคมี เพื่อลดการใช้ปุ๋ยเคมี การใส่ปุ๋ยอย่างถูกวิธีโดยอาศัย

หลัก ๔ ถูก คือ ถูกสูตร ถูกอัตรา ถูกเวลา และถูกวิธี ช่วยเพิ่มผลผลิตและลดต้นทุน ทำให้พืชได้รับธาตุอาหารอย่างเพียงพอ และถูกต้องตามความต้องการของดินและพืชชนิดนั้น ๆ

การใช้สารชีวภัณฑ์ในการควบคุมโรคและแมลงศัตรูพืช

๑. การผลิต การผลิตเชื้อราไตรโครเดอร์มาเริ่มจากการเตรียมวัสดุอาหารเชื้อ เช่น ข้าวสารผสมกับน้ำในอัตราส่วน ข้าว ๓ ส่วน น้ำสะอาด ๒ ส่วน จากนั้นนำไปนึ่งให้สุก ตักใส่ถุงขณะข้าวร้อนเพื่อฆ่าเชื้อจุลินทรีย์อื่น ๆ แล้วพักให้เย็นจนเหลืออุณหภูมิที่เหมาะสมสำหรับการเพาะเชื้อ ใส่หัวเชื้อราไตรโครเดอร์มาที่เตรียมไว้ลงในอาหารเชื้อที่เย็นแล้ว ปิดปากถุง เขย่าให้เข้ากันแล้วบรรจุลงเจาะรูระบายอากาศที่เหมาะสม แล้วเก็บไว้ในที่ร่มและอุณหภูมิประมาณ ๒๕-๓๐ องศาเซลเซียส เพื่อให้เชื้อราเจริญเติบโตเต็มที่ประมาณ ๗-๑๔ วัน หลังจากนั้นเชื้อราจะมีลักษณะสีเขียวเต็มพื้นผิวอาหารเชื้อ จากนั้นเก็บรักษาเชื้อราในที่แห้งและเย็น เพื่อรักษาความมีชีวิตของเชื้อรา

๒. วิธีใช้ไตรโคเดอร์มา ไตรโคเดอร์มาที่ผลิตได้สามารถนำไปใช้ผสมกับวัสดุปลูกหรือใช้พ่นพืชเพื่อควบคุมโรคพืชได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น คลุกเมล็ด, หว่าน, ฉีดพ่น หรือผสมกับวัสดุเพาะกล้า สำหรับแปลงนาข้าวจะใช้ตั้งแต่ขั้นตอนการเตรียมเมล็ดพันธุ์โดยการคลุกเมล็ด และใช้ฉีดพ่นเพื่อป้องกันโรคไหม้ข้าวในทุกระยะของการเจริญเติบโตเนื่องจากสภาพอากาศในอำเภอบึงโขงหลง ในฤดูกาลเพาะปลูกจะเป็นสภาพอากาศที่ฝนตกชุก ร้อนอบอ้าว เป็นสภาพที่เหมาะสมต่อการเกิดโรคไหม้ในข้าวได้ง่าย ซึ่งสารชีวภัณฑ์เป็นสารชีวภาพที่เน้นป้องกันก่อนเกิดโรค

๒. ผลสำเร็จและประโยชน์ที่ได้รับต่อการทำอาชีพการเกษตร: ผลลัพธ์ที่ได้รับจากการนำนวัตกรรม/เทคโนโลยีมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรคืออะไร เช่น ต้นทุน รายได้ ผลผลิต (ใส่รายละเอียดข้อมูลเชิงตัวเลขเพิ่มเติม เพื่อการเปรียบเทียบเชิงประจักษ์ และให้ระบุสินค้าเกษตรที่ทำการผลิตใน ศพก.ของท่าน)

๒.๑ สินค้าเกษตรที่มีการดำเนินกิจกรรมใน ศพก. มีดังนี้

๑) สินค้าเกษตร ด้านพืช ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด ๒ ชนิด ประกอบด้วย

๑.๑) ข้าว พื้นที่ปลูกจำนวน ๓ (ไร่-งาน-วา)

๑.๒) ยางพารา พื้นที่ปลูกจำนวน ๑๐ (ไร่-งาน-วา)

๒) สินค้าเกษตร ด้านประมง ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด ๒ ชนิด ประกอบด้วย

๒.๑) หอยขม ๑ บ่อ

๒.๒) ปลานิล ๑ บ่อ ๗,๐๐๐ ตัว

๓) สินค้าเกษตร ด้านปศุสัตว์ ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด ๑ ชนิด ประกอบด้วย

๓.๑) ไก่ จำนวน ๓๐ ตัว

๒.๒ ต้นทุนการผลิตสินค้าเกษตรใน ศพก.มีดังนี้ (ในระบุด้านทุนการผลิตสินค้าเกษตรหลัก)

๑) สินค้า ข้าว มีต้นทุนการผลิต ดังนี้

ต้นทุนการผลิตข้าว ๑ มีต้นทุนเฉลี่ย ๓,๒๐๐ บาท/ไร่ รายได้ ๕,๓๐๐ บาท/ไร่

๒.๓ รายได้ของเกษตรกรรายแบบ มีดังนี้

๑) รายได้รายวัน (ได้รายวันจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกวันของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ หอยขม ปลานิล

เฉลี่ยรายได้วันละ ๓๐๐ บาท/วัน

๒) รายได้รายสัปดาห์ (ได้รายสัปดาห์จากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกสัปดาห์ของท่าน)
ได้จากอะไรบ้าง ระบุ ไร่

เฉลี่ยรายได้สัปดาห์ละ ๒๔๐ บาท/สัปดาห์

๓) รายได้รายเดือน (ได้รายเดือนจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกเดือนของท่าน)
ได้จากอะไรบ้าง ระบุ ยางพารา

เฉลี่ยรายได้เดือนละ ๑๐,๐๐๐ บาท/เดือน

๔) รายได้รายปี (ได้รายปีจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกปีของท่าน)
ได้จากอะไรบ้าง ระบุ ข้าว

เฉลี่ยรายได้ปีละ ๑๖,๐๐๐ บาท/ปี

๒.๔ ประโยชน์ที่ได้รับ (ประโยชน์ที่เกิดกับตนเอง เกษตรกรรายอื่น และประโยชน์ที่เกิดกับชุมชนมีอะไรบ้าง)

๑. ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) สามารถเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านการเกษตรของชุมชน และเป็นกลไกในการบูรณาการการทำงานของหน่วยงานต่างๆ ในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาการเกษตรในพื้นที่ โดยเป็นสถานที่ใช้ในการอบรมของหน่วยงานภาคีต่างๆ เช่น หมอชนไหม ธกส. ที่มาอบรม/ประสานงาน ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าว สำนักงานประมง สำนักงานปศุสัตว์ สำนักงานพัฒนาที่ดิน กรมชลประทาน เป็นต้น

๒. เกษตรกรที่ได้รับการถ่ายทอดความรู้จาก ศพก. สามารถนำ ความรู้ไปปฏิบัติได้

๓. เป็นผู้ผลักดันให้สมาชิกเครือข่าย ศพก. รวมกลุ่มกันเป็นแปลงใหญ่ข้าว และศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนของอำเภอบึงโขงหลง

๔. ศูนย์ศพก.เครือข่าย ในอำเภอบึงโขงหลง จำนวน ๑๗ ศูนย์ ได้เชื่อมโยงการทำงานกับ ศูนย์ ศพก. หลัก

๓. ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและการอนุรักษ์:

๓.๑ เทคโนโลยี/นวัตกรรมที่นำมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรของท่านมีการช่วยรักษาสิ่งแวดล้อมหรืออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่แปลงเกษตรของท่านและชุมชนอย่างไร

การนำ BCG Model มาใช้ใน ศพก.

Bio-Economy (เศรษฐกิจชีวภาพ) การใช้ข้าวพันธุ์ดี การใช้สารชีวภัณฑ์ในกระบวนการผลิตข้าว

Circular Economy (เศรษฐกิจหมุนเวียน) การทำปุ๋ยจากเศษวัสดุเหลือใช้ ปรับปรุงบำรุงดิน สร้างมูลค่าจากวัสดุเหลือใช้ เช่น ผลิตเห็ดฟาง ฟางอัดก้อน การหมักอาหารปลา อาหารสัตว์ ไก่กลบฟางข้าว

Green Economy (เศรษฐกิจสีเขียว) ลดการใช้สารเคมี ใช้ปุ๋ยอินทรีย์ เช่น การไถกลบตอซังข้าว สารชีวภัณฑ์ ไตรโคโรเดอร์มา

๓.๒ ประโยชน์ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ (ที่เกิดจากการทำกิจกรรมทางการเกษตร ใน ศพก.)

๑.การเผาเศษวัสดุ เปลี่ยนมาเป็น “หยุดเผา” โดยการนำวัสดุมาทำปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก การไถกลบตอซัง เพื่อช่วยลดมลภาวะ สร้างสิ่งแวดล้อมดี

๒.การผลิตชีวภัณฑ์เพื่อป้องกันกำจัดศัตรูพืชแบบผสมผสาน ผลิตเชื้อรา เพื่อกำจัดศัตรูพืชในแปลงข้าว เป็นการป้องกันกำจัดศัตรูพืชแบบบูรณาการ ซึ่งเป็นวิธีการจัดการศัตรูพืชที่เน้นการใช้หลายๆ วิธีร่วมกัน เพื่อลดความเสี่ยงจากศัตรูพืช ลด ละ การใช้สารเคมี โดยคำนึงถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของมนุษย์ให้น้อยที่สุด

๔. ผลสำเร็จการทำงานให้ชุมชนในฐานะ ศพก. ที่เป็นเชิงประจักษ์

๔.๑ ผลสำเร็จการปฏิบัติงานในฐานะ ศพก. เป็นที่ประจักษ์

๔.๑.๑ มีความรู้เกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของพื้นที่

ประสบความสำเร็จเป็นที่ยอมรับและเป็นแบบอย่างให้กับเกษตรกรในอำเภอบึงโขงหลง ในเรื่องขององค์ความรู้ด้านวิชาการต่างๆ เช่น การลดต้นทุนการผลิต การเพิ่มผลผลิต เป็นต้น ที่เกิดจากการเรียนรู้ด้วยตนเอง ลองผิดลองถูก เข้าร่วมอบรมจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชนต่างๆ การศึกษาดูงาน จนเกิดการเรียนรู้และนำความรู้ที่ได้ต่อยอดให้ชุมชน เพื่อขับเคลื่อนภาคการเกษตรไทยสู่ความยั่งยืน

๔.๑.๒ การให้บริการในการเป็นจุดอบรม ศึกษาดูงาน และเป็นวิทยากรในการถ่ายทอดความรู้

จากการที่ไปศึกษาดูงานหลายๆที่ การฝึกอบรมต่างๆ นำความรู้ที่ได้รับมาปฏิบัติจริง ทำให้มีความรู้และสามารถเป็นวิทยากรถ่ายทอดแก่ผู้ที่สนใจ ในและนอกชุมชน โรงเรียน หน่วยงานราชการ ทั้งการมาศึกษาดูงาน และการให้ความรู้แก่ผู้ที่มาปรึกษาด้วยตนเอง หรือทางโทรศัพท์ โดยไม่มีการหวงวิชาความรู้ยินดีถ่ายทอดประสบการณ์ทั้งความสำเร็จและล้มเหลว เพื่อเป็นบทเรียนแก่ผู้อื่นเพราะต้องช่วยเหลือคนเพื่อให้มีอาชีพ เรื่องที่สามารถเป็นวิทยากรได้ เช่น การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต การทำบัญชีฟาร์ม เป็นต้น

การรับคณะศึกษาดูงาน มีคณะศึกษาดูงานที่มีความสนใจในเรื่องการเกษตร มาศึกษาดูงานที่สวน ได้แก่ กลุ่มเกษตรกรผู้นำ กลุ่มวิสาหกิจ และผู้ที่สนใจแวะเวียนเข้าปศุสัตว์ดูงานใช้เป็นสถานที่ในการฝึกอบรมเกษตรกรในโครงการต่างๆ เช่น การอบรมเกษตรกรผู้นำ อบรมเกษตรกรโครงการทฤษฎีใหม่ เป็นต้น

๔.๑.๓ การให้บริการด้านการแก้ไขปัญหา เป็นที่ปรึกษาในการแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในพื้นที่ รวมถึงการรับเรื่องร้องเรียนในพื้นที่

เกษตรกรได้ให้บริการด้านข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรมาเผยแพร่ความรู้ ข้อมูล เทคนิค เทคโนโลยี และข่าวสารต่างๆ ให้เกษตรกรได้รับทราบและวางแผนรับมือได้ทัน เพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรสามารถปรับใช้ให้เกิดประโยชน์ได้จริง ในแปลงของตน รวมไปถึงการเป็นที่ปรึกษาเกษตรกรในพื้นที่ ให้คำแนะนำ เช่น ปรับปรุงบำรุงดิน ป้องกันโรคพืช และเป็นผู้ประสานงาน ติดต่อกับหน่วยงานภาครัฐ เพื่อช่วยเกษตรกร รวมถึงลงพื้นที่ไปตรวจสอบปัญหาจริง พร้อมให้คำแนะนำแก้ไข

๔.๑.๔ การให้บริการด้านข้อมูลข่าวสาร และด้านวิชาการเกษตร

เป็นแหล่งรวมข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับเกษตรกร ทั้งในระดับพื้นที่ รวมทั้งให้บริการด้านวิชาการที่ได้รับการอบรม และฝึกปฏิบัติจริง รวมไปถึงความรู้ด้านวิชาการ มีเอกสารแผ่นพับให้ความรู้ มีศาลาการเรียนรู้ซึ่งใช้เป็นห้องอบรมจากหน่วยงานต่างๆ

๔.๑.๕ การขยายผลองค์ความรู้สู่การปฏิบัติของเกษตรกร (มีช่องทางในการขยายผลอย่างไร เกษตรกรในชุมชนหรือเกษตรกรที่นำองค์ความรู้ไปปฏิบัติต่ออย่างไร และผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับเกษตรกรที่นำองค์ความรู้ไปปฏิบัติอย่างไร)

เกษตรกรพัฒนาเกษตรกรด้วยกันเองจึงจะเกิดความเข้มแข็งและยั่งยืน ซึ่งเกษตรกรต้นแบบเป็นผู้นำในด้านการพัฒนา เสียสละ เป็นที่ยอมรับจากภาครัฐและเกษตรกร มีการสร้างเครือข่าย ศพก.เพื่อให้เป็นแหล่งเรียนรู้การผลิตสินค้าเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมสำหรับแต่ละชุมชน สอดคล้องกับความต้องการและสถานการณ์ในพื้นที่ ศพก. จะประสบความสำเร็จและยั่งยืนได้ ซึ่งเครือข่าย ศพก. มีจำนวน ๑๗ เครือข่าย และมีเครือข่ายของ ศพก.หลัก คือ แปลงใหญ่ข้าว หมู่ ๖ ตำบลบึงโขงหลง และศจช.อำเภอบึงโขง ยกตัวอย่างเกษตรกรที่ผ่านการอบรมจาก ศพก.ได้นำความรู้ไปใช้ในการ

พัฒนาผลผลิตของตนเองเกษตรกรรายนายประภาส ลาภู ที่ได้นำความรู้ที่ได้จาก ศพก.อำเภอบึงโขงหลง ไปพัฒนาต่อยอดทำให้เกิดเป็น ศพก.เครือข่าย ด้านเกษตรผสมผสาน และเป็น ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน และเป็นเกษตรกรสมาชิกแปลงใหญ่ข้าว ม. 6 ต.บึงโขงหลง

๔.๑.๖ การมีส่วนร่วมในการพัฒนางานส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ร่วมกับชุมชน หรือหน่วยงานในพื้นที่

ศพก.อำเภอบึงโขงหลง มีบทบาทเป็น “ศูนย์กลางการขับเคลื่อนงานเกษตรเชิงบูรณาการในพื้นที่” ที่เน้นการมีส่วนร่วมระหว่างเกษตรกร ชุมชน และหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตและระบบการผลิตทางการเกษตรให้ยั่งยืน โดยมีรูปแบบการมีส่วนร่วมที่หลากหลาย มีการประสานความร่วมมือกับสำนักงานเกษตรอำเภอ ปศุสัตว์ ประมง และหน่วยงานภาคีต่างๆ

๑.การลดต้นทุนการผลิตข้าว ลดปริมาณการใช้เมล็ดพันธุ์ โดยการทำนาหยอด การไถกลบตอซัง หรือปุ๋ยพืชสด ลดค่าใช้จ่ายในการใช้ปุ๋ยเคมี ทำน้ำหมักบำรุงดิน การใช้สารชีวภัณฑ์ป้องกันศัตรูพืช แทนการฉีดสารเคมี

๒. เป็นผู้ผลักดันให้สมาชิกเครือข่าย ศพก. รวมกลุ่มกันเป็นแปลงใหญ่นาข้าว และศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

๓. การบริหารจัดการ ศพก. ศพก.เป็นของชุมชน บริหารจัดการโดยเกษตรกรต้นแบบและชุมชนร่วมกับ นักส่งเสริมการเกษตรและ จนท.หน่วยงานต่าง ๆ เป็นอีกหนึ่งกลไกในการส่งเสริมการเกษตร มีหลักสูตรและแผนการเรียนรู้ที่ชัดเจน เรียนรู้จากสภาพจริงและมีแปลงเรียนรู้ในการปฏิบัติจริง

๔.๑.๔ บทบาทในการเป็นประธานคณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อย่างไรบ้าง

ประธานคณะกรรมการ ศพก. อำเภอบึงโขงหลง เป็นบุคคลสำคัญที่ทำหน้าที่ขับเคลื่อนงาน ในระดับพื้นที่ โดยมีบทบาททั้งในเชิงนโยบาย เชิงปฏิบัติ และการเป็นผู้นำทางความคิด เพื่อสนับสนุนการพัฒนาเกษตรกรและสร้างเครือข่ายเกษตรกรมายั่งยืน มีหน้าที่หลักในการวางแผนและกำหนดทิศทางการดำเนินงานของศูนย์ ทำหน้าที่ร่วมกับคณะกรรมการและหน่วยงานสนับสนุนในการจัดทำแผนงาน/กิจกรรมประจำปีของศูนย์ เป็นศูนย์ประสานงานกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชน และเป็นผู้เชื่อมโยงระหว่าง ศพก. กับหน่วยงานราชการ เช่น สำนักงานเกษตรอำเภอ สำนักงานประมง สำนักงานปศุสัตว์ สำนักงานพัฒนาชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชนที่สนับสนุนด้านเทคโนโลยี เช่น คุโบต้า เป็นต้น รวมถึงรายงานผลการดำเนินงานต่อที่ประชุมคณะกรรมการ ศพก. ระดับอำเภอ และระดับจังหวัด และเสนอแนะแนวทางพัฒนาในปีถัดไป และเป็นเกษตรกรต้นแบบที่มีประสบการณ์ตรง สามารถถ่ายทอดแนวคิด เทคนิค และแรงบันดาลใจให้แก่เกษตรกรรายอื่น

๔.๒ ความภาคภูมิใจในการเป็น ศพก.

๔.๒.๑ ความภาคภูมิใจในการดำเนินงานเป็น ศพก. ในการร่วมขับเคลื่อนการพัฒนาด้านเกษตรในชุมชน

จากการประกอบอาชีพต่าง ๆ ที่ผ่านมามีความรู้ว่าคนเราไม่สามารถอยู่เพียงลำพังคนเดียวได้หรือครอบครัวเดียวได้ต้องมีการติดต่อสัมพันธ์กับชุมชนเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูลกัน จากการที่ได้รับคำแนะนำจากหน่วยงานต่างๆ และได้ไปอบรมหลาย ๆ ที่ นำความรู้ที่ได้รับจากการถ่ายทอดสร้างอาชีพที่มีความมั่นคงให้กับตัวเองให้กับครอบครัว จึงต้องการที่จะช่วยเหลือสังคมและชุมชนในสิ่งที่ทำได้ จึงได้เกิดเป็นศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรอำเภอบึงโขงหลง เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้และพัฒนาต่อยอดกิจกรรมทางการเกษตร โดยมี ศพก. เครือข่ายในแต่ละตำบล เกิดการแลกเปลี่ยนกิจกรรมระหว่าง ศพก. เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ลดต้นทุนการผลิต การปรับปรุงบำรุงดิน และเกษตรกรได้รับการช่วยเหลือจากหลาย ๆ หน่วยงาน เช่น กรมพัฒนาที่ดิน กรมประมง กรมปศุสัตว์ เป็นต้น ดังนั้น การรวมกลุ่มของ

ศพก.เครือข่าย รวมกลุ่มกันเป็นแปลงใหญ่ และขยายออกมาเป็นศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนเพื่อให้ชุมชนได้มีแหล่งเรียนรู้เพิ่มขึ้น จึงทำให้เกิดความภาคภูมิใจในบทบาทที่ได้เป็น ศพก. เป็นอย่างมาก

๔.๒.๒ ความเป็นผู้นำและความเป็นจิตอาสา

๑) ความเป็นผู้นำชุมชนในรูปแบบทางการและไม่เป็นทางการ

๑. เป็นประธานศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร อำเภอบึงโขงหลง โดยมีฐานเรียนรู้ต่างๆ เช่น การตรวจวิเคราะห์ดิน การทำปุ๋ยอินทรีย์และปุ๋ยอินทรีย์น้ำ การผลิตและใช้สารชีวภัณฑ์ เพื่อกำจัดศัตรูพืชเศรษฐกิจพอเพียง และ การใช้น้ำอย่างรู้คุณค่า

๒. เป็นอาสาสมัครเกษตรตามระเบียบกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ว่าด้วยการบริหารงานอาสาสมัครเกษตร พ.ศ. ๒๕๕๑ ปฏิบัติงานด้านการติดตามสถานการณ์การเกษตรภายในหมู่บ้าน และประสานงานการแก้ไขปัญหาและถ่ายทอดความรู้แก่เกษตรกรภายในหมู่บ้าน พร้อมร่วมเสนอแนวทางการพัฒนาการเกษตรในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร

๓. เป็นประมงอาสา ๒๕๖๑ สนับสนุนการดำเนินโครงการต่างๆ เพิ่มประสิทธิภาพผลผลิตทางการเกษตร และเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารไปสู่ชุมชน เป็นแกนกลางในการถ่ายทอดความรู้ข่าวสารด้านการประมงให้แก่เกษตรกรในพื้นที่ มีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางการพัฒนาตนเองและท้องถิ่นตามความต้องการของชุมชน โดยคำนึงถึงศักยภาพของพื้นที่

๔. คุรุบัญชือาสา ของสำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์

๕. อาสาสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ ๕ อำเภอบึงโขงหลง

๖. ตัวแทนหมอดินหมู่บ้าน

๒) การเสียสละต่อประโยชน์ส่วนรวม

นายศรีจันทร์ ได้อุทิศตนเป็นประโยชน์แก่สังคม ช่วยเหลือด้านความรู้ ความคิด ผลผลิต และเป็นแบบอย่างที่ดี เสียสละพื้นที่ทำการเกษตรของตนเองให้เป็นสถานที่ส่วนรวม สำหรับใช้ในการทำกิจกรรมต่างๆ ในพื้นที่ เพื่อเป็นสถานที่ศึกษาเรียนรู้ ถ่ายทอดความรู้ให้กับประชาชนและเกษตรกรที่สนใจสามารถนำไปปรับใช้ให้เกิดประโยชน์ สร้างรายได้ และสามารถสร้างเครือข่ายกับสมาชิกในชุมชน

๔. ข้อคิดประจำตัวในการทำงาน

“เสียสละ มุ่งมั่น ฝ่าฟัน เพื่อชนะอุปสรรค”

ส่วนที่ ๔ ผู้ร่วมดำเนินการถอดบทเรียน

๑. ดำเนินงานถอดบทเรียน โดย (ระบุผู้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานถอดบทเรียน)

๑. นายโกวิท พหุพันธ์ ตำแหน่ง เกษตรอำเภอบึงโขงหลง
๒. นางสาวนิตยา สมภูงา ตำแหน่ง นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ
๓. นางสาวกนิษฐา โกละกะ ตำแหน่ง นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ
๔. นางสาวจันทน์กะพ้อ แก้วกอง ตำแหน่ง นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ
๕. นางสาวมนต์ณัช แยมยิ่ง นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ สำนักงานเกษตรจังหวัดบึงกาฬ
๖. นายวทัญญู ศรีชาติ นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ สำนักงานเกษตรจังหวัดบึงกาฬ

๒. กระบวนการถอดบทเรียน/เครื่องมือที่ใช้

๑. ประชุมคณะทำงานวางแผนการถอดบทเรียน

๒. จัดเตรียมอุปกรณ์และเครื่องมือในการจัดเก็บข้อมูล โดยเครื่องมือที่นำมาใช้ ได้แก่ การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (semi-structured interview) และใช้ Mind Map ในการบันทึกข้อมูล

๓. ปัญหา/อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินการถอดบทเรียน

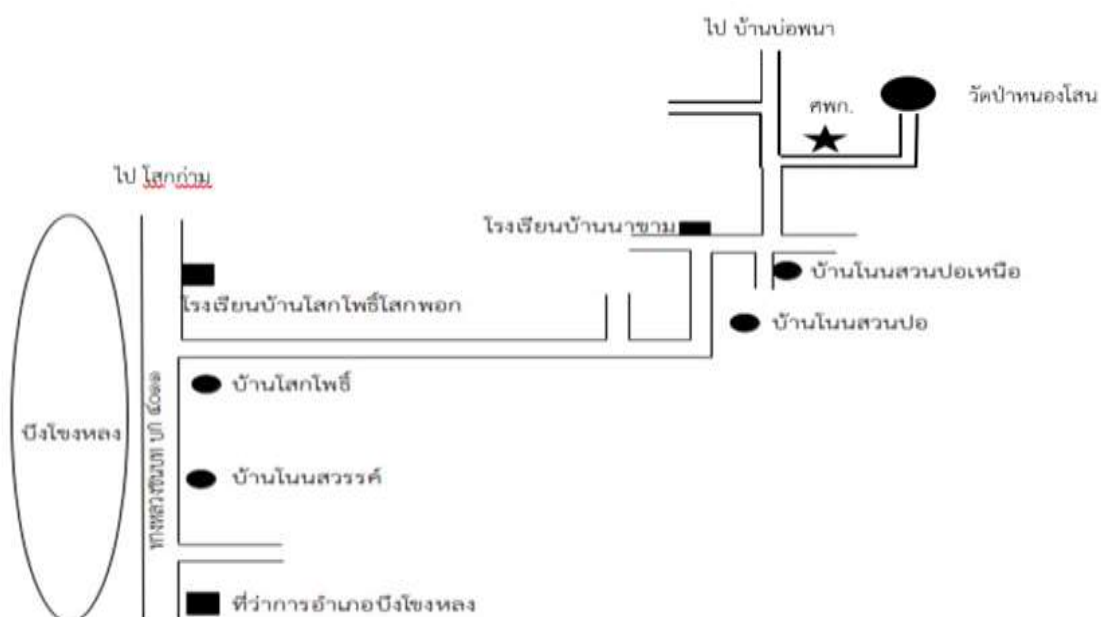
๑. เจ้าหน้าที่ยังขาดความเข้าใจในการถอดบทเรียน
๒. เกษตรกรยังขาดระบบบันทึกหรือไม่มีการรวบรวมข้อมูลอย่างเป็นระบบ
๓. เวลาว่างของเจ้าหน้าที่และเกษตรกรไม่ตรงกัน

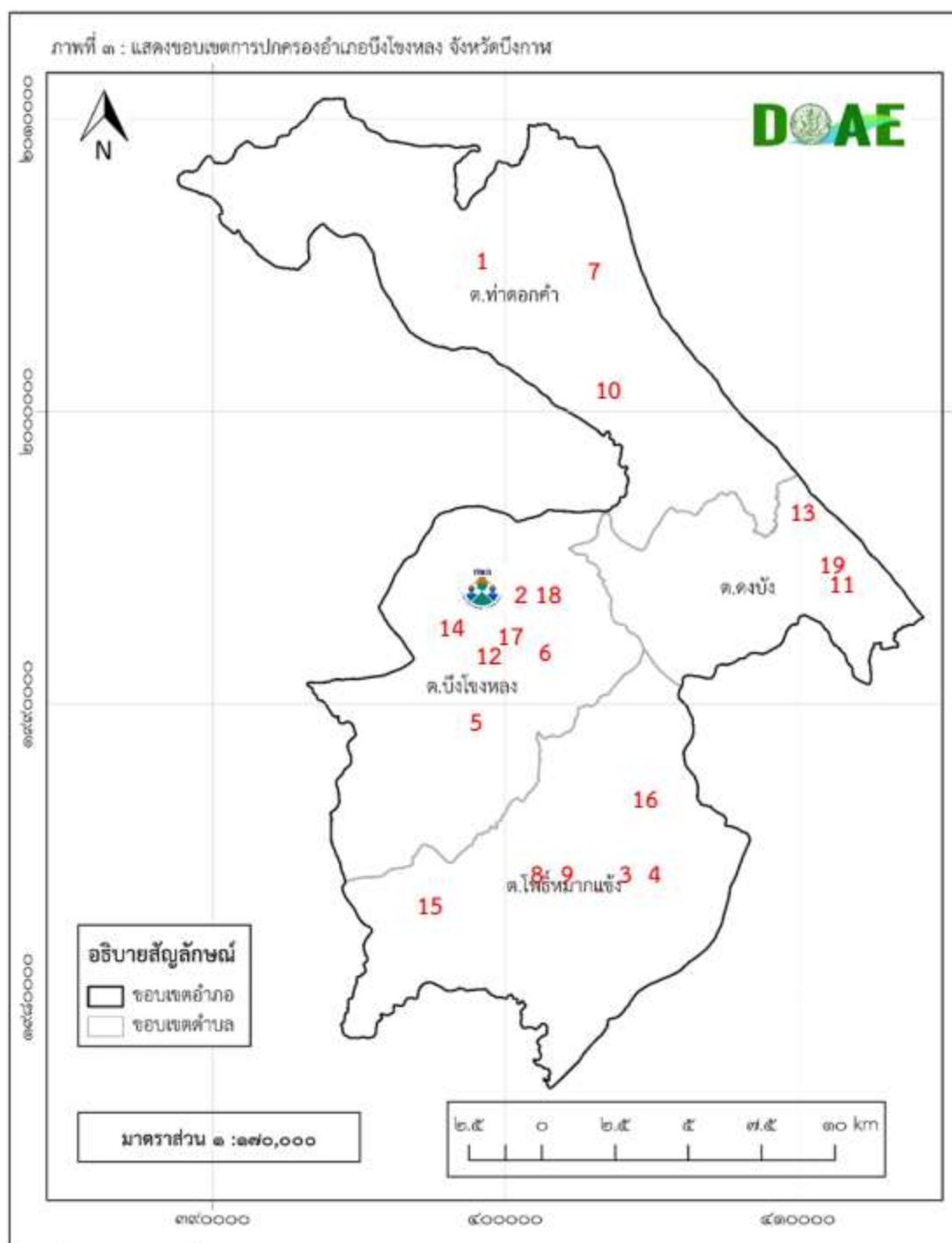
ภาคผนวก

ชื่อศูนย์ : ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรอำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ
 สถานที่ตั้ง : บ้านโนนสวนปอเหนือ หมู่ที่ ๑๔ ตำบลบึงโขงหลง อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ

พิกัด: Latitude ๑๘.๐๔๕๖๕๐ Longitude ๑๐๔.๐๕๒๓๓๘ X ๓๙๙๗๐๐ Y ๑๙๙๕๔๙๑

แผนที่ตั้ง ศพก.หลัก

ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน

ที่	ชื่อศูนย์เครือข่าย	หมู่	ตำบล
1	ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนตำบลท่าดอกคำ	4	ท่าดอกคำ
2	ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนตำบลบึงโขงหลง	14	บึงโขงหลง
3	ศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชนตำบลโพธิ์หมากแข้ง	4	โพธิ์หมากแข้ง
4	ศูนย์ส่งเสริมและผลิตพันธุ์ข้าวชุมชนบ้านบัวโคก	4	โพธิ์หมากแข้ง
5	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงบ้านโลกโพธิ์	4	บึงโขงหลง
6	ศูนย์เรียนรู้การเลี้ยงหมูหลุมบ้านโลกโพธิ์	4	บึงโขงหลง
7	ศูนย์เรียนรู้เกษตรกรรมทางเลือก	9	ท่าดอกคำ
8	ศูนย์เรียนรู้นายนิवास วิโย (ด้านบัญชี)	14	โพธิ์หมากแข้ง
9	ศูนย์เรียนรู้นายภมร อินธิราช (ด้านเกษตรผสมผสาน)	4	โพธิ์หมากแข้ง
10	ศูนย์เรียนรู้นายวัลลภ วรรณุช (ด้านเกษตรผสมผสาน)	10	ท่าดอกคำ
11	ศูนย์เรียนรู้กลุ่มเกษตรผสมผสานตำบลดงบัง	3	ดงบัง
12	ศูนย์เรียนรู้นายนิวัฒน์ ชายขาว (ด้านเกษตรผสมผสาน)	6	บึงโขงหลง
13	ศูนย์เรียนรู้นายอนุสรณ์ โนนวงศ์ (ด้านเกษตรผสมผสาน)	11	ดงบัง
14	ศูนย์เรียนรู้นายเกิ่ง โคตรพิมพ์ (ด้านประมง)	7	บึงโขงหลง
15	ศูนย์เรียนรู้นางสาวสิริวิญญู สอนโพธิ์ (ด้านประมง)	1	โพธิ์หมากแข้ง
16	ศูนย์เรียนรู้เกษตรผสมผสานบ้านโนนชมภู หมู่ 13 นายสมชาย ลอดไธสง	13	โพธิ์หมากแข้ง
17	ศูนย์เรียนรู้นายเอื้อง โคตรพิมพ์ (ด้านประมง)	14	บึงโขงหลง
18	ศูนย์เรียนรู้นายประภาส ลับภู (ด้านเกษตรผสมผสาน)	16	บึงโขงหลง
19	ศูนย์เรียนรู้นายประเสริฐ น้อยภูธร (ด้านเกษตรผสมผสาน)	2	ดงบัง